

Nieuwe handreikingen helpen wijkverpleegkundige bij indiceren

Monique Jansen Schuiling is wijkverpleegkundige en verpleegkundig coördinator bij ZZG Zorggroep. Corien Harder is adviseur wijkverpleging bij beroepsvereniging V&VN. Beiden zijn betrokken bij de ontwikkeling van handreikingen om wijkverpleegkundigen te helpen met indiceren. Deze zijn ook bruikbaar in het onderwijs.

Femke van den Berg*

Waarom deze handreikingen?

Corien: 'Sinds 2015 nemen wijkverpleegkundigen, na een pauze van bijna twintig jaar, het indiceren en organiseren van "verpleging en verzorging in de eigen omgeving" weer voor hun rekening. Dit in het kader van de aanspraak Wijkverpleging binnen de Zorgverzekeringswet (Zvw). Wijkverpleegkundigen zijn poortwachter van de zorg thuis, een zware verantwoordelijkheid. We zien dat sommigen daarmee worstelen en behoefte hebben aan hulpmiddelen. Voor deze groep hebben we twee handreikingen ontwikkeld, als aanvulling op het Normenkader en Begrippenkader.'

Wat is het Normenkader ook alweer?

Monique: 'In 2014 is in het Normenkader beschreven aan welke zes eisen de wijkverpleegkundige moet voldoen om te mogen indiceren. In de jaren erna bleek dat er veel verschil is binnen organisaties en in regio's, onder andere rondom de inzet van wijkverpleegkundigen, werkwijzen, de precieze invulling van de normen in het kader en begrippen die wijkverpleegkundigen gebruiken bij de indicatiestelling. Wijkverpleegkun-

digen, maar ook zorgmanagers en zorgverzekeraars, gaven hieraan hun eigen interpretaties. Dat leidde tot discussies.'

Waar gingen die discussies bijvoorbeeld over?

Corien: 'Over thema's als: Wat is geneeskundige zorg? Wanneer is de verpleegkundige aan zet bij medicatietoediening en maaltijdondersteuning? Wanneer valt

ieemand met een grote zorgvraag onder de Zorgverzekeringswet, wanneer onder de Wet langdurige zorg?'

Monique:

'Ook was er regelmatig strijd over het aantal uren dat je mag indiceren volgens de Zorgverzekeringswet. Zorgaanbieders en zorgverzekeraars sturen vaak op een maximum. Terwijl het gaat om zorg die passend en nodig is in de context van de cliëntsituatie. Welke wetgeving er ook aan de zorg thuis ten grondslag ligt, altijd willen we doelmatige en efficiënte zorg bieden. Daarbij gaat het niet om het aantal uren.'

Corien:
'De focus moet zijn: een goede uitkomst van zorg'

Hoe kwam het dat er zoveel discussie was?

Corien: 'Vooral doordat er in korte tijd veel veranderde. In de AWBZ indiceerde het CIZ op basis van handelingen en medische aandoeningen. Onder de Zorgverzekeringswet wordt geïndiceerd vanuit de behoefte aan zorg, in relatie tot de context en het systeem van de cliënt. Wijkverpleegkundigen moeten uitleggen dat de ingezette zorg gericht is op instandhouding dan wel bevordering van de eigen regie en zelfredzaamheid van de cliënt. Die nieuwe manier van indiceren leidde tot veel vraagtekens bij alle betrokkenen.'

Wat is eraan gedaan om de discussies te verminderen?

Monique: 'Een groep wijkverpleegkundigen heeft - onder leiding van V&VN, samen met het Nederlands Wijkverpleegkundig Genootschap (NWG) en het Zorginstituut Nederland - gewerkt aan een Begrippenkader. Dit was gereed in het voorjaar van 2019. Het helpt wijkverpleegkundigen om aan cliënten, mantelzorgers, managers en zorgverzekeraars uit te leggen wat de begrippen die bij de indicatiestelling worden toegepast, inhouden.'

FOTO: MAARTEN HARTMAN

Monique:
‘Nodig eens een ervaren wijkverpleegkundige uit in de klas!’

Hoe werken jullie nog meer aan de professionalisering van het indiceren voor wijkverpleegkundigen?

Corien: ‘Er is een masterplan opgezet, met onder andere een pilot Intercollegiale Toetsing. Hierbij is een aantal wijkverpleegkundigen opgeleid om binnen de eigen organisatie te werken aan het verhogen van de kwaliteit van de indicatiestelling, met behulp van het Begrippenkader. Die pilot gaan we landelijk uitrollen.’

Monique: ‘Valide instrumenten die wijkverpleegkundigen kunnen inzetten als hulpmiddel in het indicatieproces zijn samengebracht in een Toolbox Indicatieproces. Ook de handreikingen maken deel uit van de Toolbox.’

Wat voegen de handreikingen toe aan het Normen- en Begrippenkader?

Monique: ‘Het Normenkader en Begrippenkader werden door sommige wijkverpleegkundigen als lang en abstract ervaren. De handreikingen helpen hen om gemakkelijker de vertaalslag naar de praktijk te maken.’

Corien: ‘Er zijn twee handreikingen: eentje over het Normenkader en een over het verpleegkundig proces. Hierin worden de normen en stappen uit het verpleegkundig proces in “hapklare brokken” uitgelegd. Verpleegkundigen kunnen hiermee sneller aan de slag met onderbouwd indiceren.’

Corien Harder (links) en Monique Jansen Schuiling zijn betrokken bij de ontwikkeling van handreikingen om wijkverpleegkundigen te helpen met indiceren.

Hoe kunnen Normenkader, Begrippenkader en handreikingen ingezet worden in het onderwijs?

Corien: ‘Opleiders kunnen ze gebruiken om studenten te laten zien wat de beroepsnormen betekenen voor het indicatieproces en hoe je dit inzichtelijk maakt voor cliënt, collega’s en financiers van zorg.’

Monique: ‘Voor docenten is het trouwens wel een uitdaging om de fijne kneepjes van het indiceren en organiseren van zorg in de wijkverpleging over te brengen. Nodig daarom eens een ervaren wijkverpleegkundige uit in de klas! En zorg dat stagiaires in de wijk een breed beeld krijgen van de cliënt en zijn naasten in zijn omgeving. Leer ze scenario’s schetsen en samen met de cliënt te beslissen over zorg en de organisatie daarvan. Dát is de uitdaging waar de wijkverpleegkundige voor staat - en het allermooiste en belangrijkste deel van het werk.’

Wanneer zijn jullie tevreden?

Monique: ‘Als de zorg achter de voordeur

tot stand komt op basis van een zorgplan en indicatiestelling die passen bij de cliënt en zijn naasten en verantwoord kunnen worden jegens de zorgverzekeraar.’

Corien: ‘De focus moet zijn: een goede uitkomst van zorg. Daarnaast verwacht ik dat werken met de handreikingen zal helpen bij het verminderen van ongewenste praktijkvariatie in de indicaties.’

Wat leren jullie van elkaar?

Corien: ‘We houden elkaar scherp. Monique komt altijd met goede casuïstiek, die duidelijk maakt waarom we ergens voor moeten knokken.’

Monique: ‘Corien kan juist goed de hoofdlijnen bewaken. Dus we vullen elkaar mooi aan.’

Normenkader, Begrippenkader, handreikingen en Toolbox zijn te downloaden via: <https://www.venvn.nl/thema-s/wijkverpleging>.

* Femke van den Berg is freelance journalist

OPROEP Willen u en uw collega ook een keer in De Ontmoeting? Mail naar redactie@onderwijsengezondheidszorg.nl met suggesties voor thema’s die u zou willen bespreken.

